

รายงานการประชุม
คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๓

วันจันทร์ที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๑.๓๐ – ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมหว่ากอ ๑ และ ๒ อาคารจตุรัสจามจุรี ชั้น ๑๔
สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.)

ผู้มาประชุม

๑. นายศักรินทร์ ภูมิรัตน	ประธานกรรมการ
๒. เลขาธิการ ก.พ. (นางสาววลัยลักษณ์ เศรษฐฤทธิ์ แทน)	กรรมการ
๓. เลขาธิการ ก.พ.ร. (นางสาวสุนทรี สุภาสงวน แทน)	กรรมการ
๔. เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี (นายปัญญาพล ศรีแสงแก้ว แทน)	กรรมการ
๕. เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (นายสุรียนต์ ธีรกิจจานุกิจ แทน)	กรรมการ
๖. ปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (นายปฐม สวรรค์ปัญญาเลิศ แทน)	กรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ (นายวรบุตร วกักดีเพชร แทน)	กรรมการ
๘. อธิบดีกรมบัญชีกลาง (นายวีรชัญญ์ เพชรร่วง แทน)	กรรมการ
๙. นายกิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการ
๑๐. นายเทวินทร์ วงศ์วานิช	กรรมการ
๑๑. นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ	กรรมการ
๑๒. นายรุ่งโรจน์ รังสีโยภาส	กรรมการ
๑๓. นายวิจารณ์ พานิช	กรรมการ
๑๔. นางศันสนีย์ ไชยโรจน์	กรรมการ
๑๕. นายสมคิด เลิศไพฑูรย์	กรรมการ
๑๖. นายสัมพันธ์ ศิลปนาฏ	กรรมการ
๑๗. คุณหญิงสุมณฑา พรหมบุญ	กรรมการ

๑๘.นางสุวรรณี คำมั่น	กรรมการ
๑๙.รองเลขาธิการ ก.พ.ร. ซึ่งเลขาธิการ ก.พ.ร. มอบหมาย (นางสาวสุนทรี สุภาสงวน)	กรรมการและเลขานุการร่วม
๒๐.ผู้อำนวยการสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (นายกิติพงศ์ พร้อมวงศ์)	กรรมการและเลขานุการร่วม
๒๑.ข้าราชการสำนักงาน ก.พ.ร. ซึ่งเลขาธิการ ก.พ.ร. มอบหมาย (นางสาวมัตติกา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม
๒๒.พนักงานสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ซึ่งผู้อำนวยการฯ มอบหมาย (นางสาวสิริพร พิทยโสภณ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม

ผู้ลาประชุม

๑. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา	กรรมการ
๒. นายกฤษณพงศ์ กีรติกร	กรรมการ
๓. นายชูศักดิ์ ลิ่มสกุล	กรรมการ
๔. นายณรงค์ ศิริเลิศวรกุล	กรรมการ
๕. นายบัณฑิต เอื้ออาภรณ์	กรรมการ
๖. นายประสาร ไตรรัตน์วรกุล	กรรมการ
๗. นายไพรัช ธีชัยพงษ์	กรรมการ
๘. นายวีระพงษ์ แพสุวรรณ	กรรมการ
๙. นายสมเกียรติ ตั้งกิจวานิช	กรรมการ
๑๐.นางสีลาภรณ์ บัวสาย	กรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

สำนักงาน ก.พ.

๑. นางสาวบุรณี ศุภศิลป์

สำนักงาน ก.พ.ร.

๑. นายกฤตวิทย์ จันทร์แจ่มใส
๒. นายโกศล ยิ่งสุขวัฒนา

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑. นายขจรศักดิ์ จิตอารีเสถียร
๒. นางสาวจันทนา วงศ์เยาว์ฟ้า
๓. นายอนาวิน อมรเดชากุล

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

๑. นางจุฬารัตน์ ตันประเสริฐ
๒. นางรุ่งทิพย์ ควันเทียน

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

๑. นายพงศ์พันธ์ แก้วตาทิพย์
๒. นางสุรียรัตน์ ชะนะมา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. นายเผ่าพัชร ทรัพย์ธรรมานนท์

กรมวิทยาศาสตร์บริการ

๑. นางสาวนิสากร จึงเจริญธรรม
๒. นางสาวจันทร์เพ็ญ เมฆาอภิรักษ์
๓. นายกนิษฐ์ ตะปะสา
๔. นางสาวดวงกมล เขาวนศรีหมุด
๕. นายกิตติกร ภู่อำชัย
๖. นางสาวอนุตตรา นวลถนอม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑. นางณัฐชา ทวีแสงสกุลไทย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

๑. นายสันติ เจริญพรพัฒนา

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๑. นางปรีญา โทณะพงษ์

บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)

๑. นางวิไลพร เจตนจันทร์

สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

๑. นางสาวนिरดา วีระโสภณ
๒. นายสุชาติ อุดมโสภกิจ
๓. นางสาวอรพรรณ เวียรชัย
๔. นางสาวสลิลวรรณ กลัปประสิทธิ์
๕. นายชาญวิทย์ อุดมศักดิ์กุล

๖. นางสาวศรีฉัตร ไซยวงศ์วิลาณ
๗. นางสาวภาณิศา หาญพัฒน์นันท์
๘. นางสาวภัทรธิดา เกื้อกิม
๙. นายภาสพงศ์ อารีรักษ์
๑๐. นางสาวชนิดา แสนสะอาด
๑๑. นางสาวรินรพี งามแสง
๑๒. นายอานนท์ ตานะเศรษฐ
๑๓. นายศุภวัฒน์ โชคสวัสดิ์ไพศาล
๑๔. นายศุภวิริยะ สรณารักษ์
๑๕. นางสาวสุภาวดี สอดสี
๑๖. นางสาวอรฉัตร นาครภักุ
๑๗. นางสาวศรวณีย์ สิงห์ทอง
๑๘. นายกิตติศักดิ์ กวีกิจมณี
๑๙. นายอาร์มภ์ กิตติพงษ์วัฒนา

เริ่มประชุมเวลา ๑๑.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานกรรมการ (นายศักรินทร์ ภูมิรัตน์) กล่าวเปิดการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พร้อมแจ้งระเบียบวาระการประชุมให้ที่ประชุมทราบ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๒.๑ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อมาฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำรายงานการประชุม และแจ้งเวียนให้กรรมการพิจารณาเรียบร้อยแล้ว โดยไม่มีกรรมการขอแก้ไขรายงานการประชุม

มติที่ประชุม

รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อเสวนา

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ การจัดทำฐานข้อมูลด้านการอุดมศึกษา

คณะกรรมการฐานข้อมูลด้านอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม นำเสนอแนวทางการจัดทำฐานข้อมูลด้านการอุดมศึกษา ดังนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จัดทำระบบสารสนเทศด้านการอุดมศึกษา ที่รวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งเป็นข้อมูลฝั่งอุปทาน (Supply Side) ที่ต้องเชื่อมโยงกับข้อมูลฝั่งอุปสงค์ (Demand Side) เพื่อให้ประโยชน์ในการใช้ข้อมูล โดยคำนึงถึงการคุ้มครองข้อมูลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วย สำหรับสถานภาพการจัดเก็บข้อมูลด้านการอุดมศึกษา สรุปประเด็นได้ ดังนี้

๑) ฐานข้อมูลในความรับผิดชอบของศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษา ประกอบด้วย

- ๒.๑) ฐานข้อมูลรายบุคคลนักศึกษา
- ๒.๒) ฐานข้อมูลรายบุคคลบุคลากรอุดมศึกษา
- ๒.๓) ฐานข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษา
- ๒.๔) ฐานข้อมูลภาวะการมีงานทำของบัณฑิต
- ๒.๕) ฐานข้อมูลสถาบันอุดมศึกษา

๒) กลุ่มข้อมูลอุดมศึกษา ประกอบด้วย นักศึกษา บุคลากร สถาบันอุดมศึกษา ทุนการศึกษาและทุนวิจัย หลักสูตร และงบประมาณ

๓) ศูนย์สารสนเทศอุดมศึกษาจะมีการเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้มีมาตรฐานฐานข้อมูลกลาง และเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สู่สาธารณชน ดังนี้

- ๓.๑) ระบบสารสนเทศทรัพยากรบุคคล
- ๓.๒) ระบบสารสนเทศการรับทราบหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษา
- ๓.๓) ระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- ๓.๔) ข้อมูลทุนการศึกษา/ทุนวิจัย
- ๓.๕) ข้อมูลนักกีฬา
- ๓.๖) ระบบงบประมาณ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. ควรมีการออกแบบโครงสร้างระบบข้อมูล (Architecture) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการระบบข้อมูล เพื่อให้เป็นระบบสารสนเทศกลางด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

(อววน.) ของประเทศ และใช้ประโยชน์ในการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ตามพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีหน้าที่จัดทำฐานข้อมูลการอุดมศึกษาของประเทศ ทั้งนี้ ต้องมีการบูรณาการและเชื่อมโยงกับระบบสารสนเทศกลางด้าน อววน.

๓. ควรออกแบบระบบข้อมูลด้าน อววน. ให้มีกลไกการดำเนินการที่สอดคล้องกับระบบข้อมูล National Data Catalog กลางของประเทศ ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (GBDi) ร่วมกับสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) โดยดำเนินการใน ๓ แพลตฟอร์มหลัก ได้แก่ ๑) Government Data Exchange ๒) Data Catalog และ ๓) Open Data platform ทั้งนี้ควรนำเสนอสถานนโยบายให้เห็นภาพรวมระบบข้อมูลของประเทศ

๔. ฐานข้อมูลด้านการอุดมศึกษา ต้องกำหนดหลักเกณฑ์อย่างชัดเจนในการได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ครบถ้วนและครอบคลุม รวมถึงต้องใช้งานได้ง่าย (User Friendly) และมีการจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของสาธารณชน (Consumer Protection)

๕. การดำเนินการ Re-inventing University ได้มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญทั้งในและต่างประเทศเพื่อจัดเก็บเป็นข้อมูลขนาดใหญ่ในลักษณะ Data Lake เช่น University Ranking Employability แล้ว

๖. การดำเนินการด้านการอุดมศึกษาต้องกำหนดเป้าหมายทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่เชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ โดยการกำหนดข้อมูล ควรระบุความต้องการ (Define Need) ข้อมูลและการนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุด (Best Outcome)

๗. ข้อสังเกตในการจัดทำฐานข้อมูลด้านการอุดมศึกษา คือ ควรพิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ และโครงสร้างระบบข้อมูลควรมีการเชื่อมโยงกับข้อมูลของภาคเอกชนด้วย และควรพิจารณาจ้างหน่วยงานภายนอก (Outsource) บริหารจัดการฐานข้อมูลเพื่อให้มีการปรับปรุงข้อมูล (Update) ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ผลได้อย่างทันการณ์

๘. การพัฒนาระบบข้อมูลต้องทราบความต้องการข้อมูล (Data Requirement) และมีเครือข่ายข้อมูล (Data Network) รวมถึงต้องกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อให้มีข้อมูลที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ ควรดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลโดยคำนึงถึงต้นทุนในการลงทุนที่ไม่ควรสูงมาก ซึ่งอาจพิจารณาแนวทางอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ เช่น ระบบ Application ของข้อมูล (Facebook Instagram) ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence)

๙. การพัฒนาเครื่องมือในการค้นหาข้อมูล (Search Engine) ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนมาร่วมกำหนดดัชนี (Index) หรือคำสำคัญ (Key Word) เพื่อให้ค้นหาข้อมูลได้ง่าย

มติที่ประชุม มอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ รวบรวมนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๔.๑ การแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการฯ นำเสนอที่ประชุมเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกำหนดเมื่อครบสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตามมาตรา ๔๑ ประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการตามหน้าที่และอำนาจของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งเป็นส่วนราชการตามมาตรา ๘ (๔) และในกรณีที่เห็นว่าการปฏิบัติราชการดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงโครงสร้างและกลไกในการบริหารเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีอำนาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรีให้จัดตั้งสำนักงานการวิจัยแห่งชาติเป็นองค์การมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน โดยเสนอพร้อมร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวและมีผลใช้บังคับ ให้มาตรา ๘ (๔) และมาตรา ๑๓ เป็นอันยกเลิก โดยหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกำหนด

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เสนอให้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยมีองค์ประกอบ และหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์พิเศษ ทศพร ศิริสัมพันธ์	กรรมการ
๓. ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช	กรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์ พีรเดช ทองอำไพ	กรรมการ
๕. นายประสิทธิ์ เชื้อพานิช	กรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	เลขานุการ
๗. ผู้แทนสำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ	ผู้ช่วยเลขานุการ

หน้าที่และอำนาจ

๑. ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของ วช.
๒. ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของ วช.
๓. ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างและกลไกในการบริหารของ วช.
๔. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปฯ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. องค์ประกอบของคณะกรรมการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของ วช. ควรมีผู้แทนจากภาคประชาสังคมและภาคเอกชนร่วมด้วย ทั้งนี้อาจเชิญผู้แทนจากภาคประชาสังคมและภาคเอกชนร่วมประชุมเป็นครั้งคราวเพื่อให้ความเห็น

๒. การประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของ วช. ควรดำเนินการให้เร็วขึ้นก่อนครบ ๓ ปี เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปบรรลุผลได้อย่างรวดเร็ว

๓. คณะกรรมการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของ วช. จะทำหน้าที่กำกับดูแลการประเมิน โดยจัดให้มีการจ้างผู้ประเมินจากหน่วยงานภายนอก (Outsource) มาดำเนินการประเมินได้

มติที่ประชุม

เห็นชอบการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินประสิทธิภาพและผลการปฏิบัติราชการของสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการฯ ดำเนินการต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔.๒ การปรับบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์บริการเพื่อรองรับการเป็นองค์การมหาชนในอนาคต

อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์บริการ (อวศ.) นำเสนอต่อที่ประชุมเรื่อง การปรับบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์บริการ (วศ.) เพื่อรองรับการเป็นองค์การมหาชนในอนาคต ตามมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนให้แล้วเสร็จภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และเมื่อพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวมีผลใช้บังคับให้มาตรา ๘ (๓) และมาตรา ๑๒ เป็นอันยกเลิก โดย วศ. ดำเนินการดังนี้

๑. การปรับบทบาทหน่วยงาน

๑.๑ ที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (รมว.อว.) เป็นประธาน ที่ประชุม

มีมติให้กรมวิทยาศาสตร์บริการทบทวนแนวคิดและภารกิจ เพื่อนำไปสู่การกำหนดบทบาทของกรมวิทยาศาสตร์บริการ ในการเป็นหน่วยงานกำกับดูแล (Regulator) และหน่วยงานในระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศ (National Quality Infrastructure หรือ NQI)

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมครั้งที่ ๔/๒๕๖๒ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๒ มีรองศาสตราจารย์ ศักรินทร์ ภูมิรัตน์ เป็นประธานที่ประชุมมีข้อเสนอแนะให้ วศ. ไปดำเนินการเพื่อปรับโครงสร้างและบทบาทในการทำหน้าที่บูรณาการระบบ (System Integrator) โครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพของประเทศสำหรับงานนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่างๆ โดยจะต้องมีการออกแบบกลไกการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตามความเชี่ยวชาญ บทบาท หน้าที่และอำนาจ

๑.๓ รมว.อว. มีข้อสั่งการในการประชุมหารือข้อราชการของผู้บริหารหน่วยงานในสังกัด อว. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๓ มอบ วศ. เป็นเจ้าภาพหลักด้าน NQI ในการหารือโจทย์การดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งภายในและภายนอก อว. เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งการให้อำนาจ (Empower) ภาคเอกชน เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงาน NQI ในภาพรวม

๒. ระบบ NQI ของประเทศ มีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ NQI มีองค์ประกอบ ๕ ด้าน ประกอบด้วย มาตรวิทยา (Metrology) การกำหนดมาตรฐาน (Standardization) การกำกับดูแล (Market surveillance) การตรวจสอบและรับรอง (Conformity assessment) และการรับรองระบบงาน (Accreditation) ซึ่งปัจจุบันดำเนินการกระจายอยู่ในหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน

๒.๒ หน่วยงานที่รับผิดชอบและดำเนินงานในระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยมีกระจายอยู่ในหลายกระทรวง โดยหน่วยงานที่เป็นเสาหลักในด้านการมาตรฐาน คือ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ด้านการรับรองระบบงาน คือ สมอ., วศ. และกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (วพ.) ด้านมาตรวิทยา คือ มว. ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในเสาหลักจะเป็นตัวแทนประเทศไทยในการทำงานและประสานงานกับองค์กรระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของน้ำหนักและการวัดเพื่อนำมาใช้อ้างอิงในประเทศ มีหน่วยตรวจสอบและรับรองในประเทศที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากล อยู่ประมาณ ๘๐๐ กว่าหน่วยงาน และส่วนของการกำกับดูแลตลาดที่จะเป็นสนับสนุนให้เป็นไปตามกลไกของมาตรฐาน มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ ๔๑ หน่วยงาน

๒.๓ โมเดลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพ (Quality Infrastructure) ที่ศึกษาโดยสถาบันมาตรวิทยา (มว.) โดยอ้างอิง UNIDO Quality Infrastructure of the Americas Strategic Roadmap พบว่า ประเทศไทยมีการดำเนินงานในทุกระดับ แต่ยังไม่มีความสมบูรณ์และครอบคลุม โดยจำเป็นต้องมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาให้ครอบคลุมทั้ง ๕ องค์ประกอบในทุกระดับการพัฒนา และจำเป็นต้องเชื่อมโยงบูรณาการหน่วยงานในระบบ NQI เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของชาติ

ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรม NQI เพื่อให้มีบริการอย่างเหมาะสม และเพียงพอ

การพัฒนา NQI ตามโมเดลของ UNIDO นอกจากการพัฒนาหน่วยงานหลักแล้ว ยังต้องสร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพให้เป็นค่านิยมของสังคมไทยมากกว่าการแข่งขันทางราคา ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดผลิตภัณฑ์นวัตกรรม โดยต้องพัฒนา NQI ให้รองรับการขับเคลื่อนนวัตกรรมไปสู่ตลาด ให้ทันกับสถานการณ์ ทั้งหมดนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ข้อมูลเชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ในระบบ NQI เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการหน่วยงาน และวางแผนการพัฒนา NQI ของประเทศได้อย่างมีทิศทางและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๔ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมสู่พาณิชย์ของไทย มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่หลายหน่วยงาน โดยส่วนที่เป็นรอยต่อระหว่างงานวิจัยไปเป็นผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ ยังมีปัญหาเรื่องการใช้ เวลานานในการสร้างมาตรฐานเพื่อให้ผลิตภัณฑ์นวัตกรรมเป็นที่ยอมรับในตลาด โดยการพัฒนาข้อกำหนด (Specification) ให้ทันกับการวิจัยพัฒนา เพื่อผลักดันให้ผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดได้ในระยะเวลาเร็วที่สุดเป็นหนึ่งใน ปัจจัยที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ประสบความสำเร็จในตลาด หากมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการรับรองข้อกำหนด ของผลิตภัณฑ์ และผลักดันจนกลายเป็นมาตรฐาน จะช่วยให้เกิดการนำนวัตกรรมไปสู่เชิงพาณิชย์ได้อย่าง แท้จริง ทั้งนี้ มีตัวอย่างการดำเนินงานในต่างประเทศ เช่น

๒.๔.๑ กรณีศึกษาของประเทศเยอรมนีใช้ DIN Spec เป็นส่วนหนึ่งของหน่วย กำหนดมาตรฐาน ทำให้มีข้อกำหนด (Specification) สำหรับผลิตภัณฑ์นวัตกรรม โดยเน้นการทำงานแบบ กลุ่มเล็กที่สามารถพัฒนาข้อกำหนด ให้เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ได้ภายในเวลาไม่กี่เดือน แตกต่างจาก กระบวนการกำหนดมาตรฐานตามปกติที่อาจจะต้องใช้เวลานาน ทั้งนี้ต้องอาศัยความเข้มแข็งของ DIN Brand ที่เป็นที่ยอมรับจากผู้บริโภค และสามารถต่อยอดจาก DIN Spec ไปเป็นมาตรฐานฉบับเต็มได้

๒.๔.๒ กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลีย ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา SMEs ด้วย NQI โดยนำเสนอในเอกสาร APEC Sub-Committee on Standards and Conformance, March ๒๐๑๗ โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้

- ๑) ทำงานใกล้ชิดกับสมาคมผู้ประกอบการและสร้างความตระหนักรู้ด้าน คุณภาพให้กับ SMEs
- ๒) จัดทำแผนพัฒนา NQI รายกลุ่มอุตสาหกรรม
- ๓) ส่งเสริม SMEs ให้พัฒนาผลิตภัณฑ์ด้วย NQI โดยเน้นความต้องการ ของตลาด
- ๔) พัฒนาบริการเพิ่มเติมที่จะช่วยให้ SMEs มีคุณภาพเข้าสู่ตลาดโลกได้
- ๕) ปรับจุดเน้นของการพัฒนา NQI ให้ตอบสนองการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ของ SMEs มากกว่าการทดสอบให้ผ่านเกณฑ์
- ๖) การพัฒนากำลังคนให้มีทักษะรอบด้าน

๓. กรอบภารกิจของสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ แบ่งออกเป็น ๔ ภารกิจ ดังนี้

- ๓.๑ ด้านนโยบาย มี ๑ ภารกิจ คือ เสนอแนะนโยบาย NQI
- ๓.๒ ด้านการพัฒนา มี ๒ ภารกิจ คือ (๑) พัฒนาศักยภาพบุคลากร NQI และ (๒) ขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่พาณิชย์ด้วย NQI
- ๓.๓ ด้านการส่งเสริม มี ๒ ภารกิจ คือ (๑) ขับเคลื่อนนวัตกรรมสู่พาณิชย์ด้วย NQI และ (๒) รับรองระบบงาน
- ๓.๔ ด้านสนับสนุนและบริการ มี ๒ ภารกิจ คือ (๑) ศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศ NQI และ (๒) สนับสนุน/พัฒนาองค์กร

นอกจากนี้ วศ. ได้นำเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ โดยมีรายละเอียดบทบาท หน้าที่และอำนาจของสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ ต่อที่ประชุมเพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในสาระสำคัญและแนวทางการดำเนินงานต่อไป

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. การปรับบทบาทของ วศ. ไปเป็นสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งถือว่าเป็น Flagship ที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จ

๒. การปรับบทบาท NQI เพื่อกระตุ้นนวัตกรรมต้องทำให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนานวัตกรรมและความปลอดภัยของผู้บริโภคและสังคม

๓. การกระตุ้นนวัตกรรมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิด (Shift mindset) โดยเรียนรู้จากความล้มเหลว (Fail fast- learn fast) และแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เอื้อต่อการนำผลิตภัณฑ์ไปสู่ตลาดในช่วงทดลองตลาด (Pilot) ซึ่งยังไม่มีมาตรฐานรองรับ โดยอาจจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์การยอมรับได้ (Specification) เพื่อเปิดโอกาสให้มีการทดลองตลาด และเมื่อผลิตภัณฑ์พิสูจน์ได้ว่าสามารถเข้าสู่ตลาดได้ จึงค่อยพัฒนาไปสู่มาตรฐาน (Standardization) ของผลิตภัณฑ์ในระดับที่มีมาตรฐานระยะยาว (Mature state) ซึ่งในช่วงทดลองต้องมีการจัดการไม่ให้เกิดผลกระทบในวงกว้าง

๔. การที่ วศ. จะเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ เพื่อปรับบทบาทเป็นองค์การมหาชน จำเป็นต้องกำหนดบทบาทขององค์กรให้ชัดเจนว่างานใดต้องการใช้อำนาจของรัฐเพื่อบังคับใช้กับหน่วยงานอื่น นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติฯ ที่เกี่ยวข้องอยู่ ๓ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และพระราชบัญญัติพัฒนาระบบมาตรฐานแห่งชาติ โดยที่อำนาจหน้าที่จะต้องไม่ซ้อนทับกับคณะกรรมการระดับชาติที่มีการจัดตั้งไว้แล้วอีก ๒ คณะ

๕. หากจะจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการเป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติ เฉพาะ ต้องแก้บทเฉพาะกาล มาตรา ๓๘ ของ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บัญญัติให้ดำเนินการตราพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน โดยหน่วยงานที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติเฉพาะจะต้องมีภารกิจที่จำเป็นต้องใช้อำนาจรัฐซึ่งกระทบกับสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจของหน่วยงาน หรืองดเว้นการบังคับกฎหมายอื่น ซึ่งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการต้องระบุอำนาจรัฐที่ต้องใช้ให้ชัดเจน โดยขยายความในหมวด ๑ และต้องแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการฯ และสถาบันวิทยาศาสตร์บริการให้ชัดเจน

๖. กรมวิทยาศาสตร์บริการสามารถดำเนินการตาม มาตรา ๓๘ ของ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยการยกเว้นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการเป็นองค์การมหาชน และเมื่อดำเนินการไปแล้วหากจำเป็นต้องอาศัยอำนาจทางกฎหมายเพื่อดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงานก็สามารถเสนอให้มีการออกพระราชบัญญัติได้ ตัวอย่างเช่น สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) จัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งหน่วยงาน และมีพระราชบัญญัติอีกฉบับที่ให้อำนาจทางกฎหมายเพื่อดำเนินการตามภารกิจของหน่วยงานได้ หรือกรณีของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ที่กฎหมายมิได้ให้อำนาจหน่วยงานจัดตั้งเป็นองค์การมหาชนตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้มีมติให้หน่วยงานอื่นของรัฐสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมดำเนินการกับ สพร. ได้ เป็นต้น

๗. ในระหว่างการดำเนินการจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ กรมวิทยาศาสตร์บริการ อาจเริ่มดำเนินงานในการเป็น NQI System Integration เพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมไปสู่เชิงพาณิชย์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในระบบ NQI และการกำหนดเกณฑ์การยอมรับ (Specification) ของผลิตภัณฑ์นวัตกรรม ตามแนวทางที่นำเสนอได้ทันที โดยอาศัยอำนาจของสภานโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการพิเศษเฉพาะเรื่อง และให้กรมวิทยาศาสตร์บริการเป็นฝ่ายเลขานุการ

มติที่ประชุม

ให้กรมวิทยาศาสตร์บริการหารือกับสำนักงาน ก.พ.ร. ถึงแนวทางและความเป็นไปได้ที่เหมาะสมในการใช้พระราชบัญญัติ หรือ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันวิทยาศาสตร์บริการ ต่อไป

ระเบียบวาระ ๕

เรื่องอื่นๆ (ถ้ามี)

ประธานฯ ได้กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปฯ ครั้งต่อไป ในวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๓ เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๓.๓๐ น. ณ สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) ห้องหัวากอ ๑ และ ๒

เลิกประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

นางสาวภาณิศ หาญพัฒน์นันท์
นางสาวภัทรธิรา เกื้อกัม
นายชาญวิทย์ อุดมศักดิ์กุล
ผู้บันทึกรายงานการประชุม

นางสาวนิรดา วีระโสภณ
นางสาวสิริพร พิทยโสภณ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม